

OCDE: procedura amiabila pentru soluționarea disputelor fiscale, slab utilizata în România

Comaniile din întreaga lume care contesta deciziile de impunere emise de autoritațile competente, considerând ca acestea contravin prevederilor acordurilor sau convențiilor de evitare a dublei impuneri, pot apela la procedura amiabila pentru soluționarea unor astfel de dispute. Aceasta procedura este însă puțin accesată în România, comparativ cu principalii sai parteneri comerciali, respectiv Austria, Germania, Spania sau Italia, așa cum reiese din cele mai recente date publicate de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economica (OCDE) referitoare la anul 2020.

OCDE publica anual date cu privire la procesul de soluționare a procedurilor amiabile, atât la nivel global, cât și la nivel național. Statistica aferenta anului 2020, care acopera 118 jurisdicții, inclusiv România, și cuprinde, practic, toate cazurile derulate în întreaga lume, arata ca procedura are în continuare un caracter concentrat – anul trecut au fost demarate aproximativ 2.500 de cazuri noi, 95% dintre acestea fiind inițiate în primele 25 de jurisdicții, iar restul de 5% fiind reprezentate de alte 40 de jurisdicții.

Impactul pandemiei de COVID-19 s-a resimțit și la nivelul procesului de soluționare a procedurilor amiabile, astfel ca se remarcă o ușoară scădere a numărului total de cereri finalizate, comparativ cu anul 2019. Aceasta diminuare este datorată cazurilor din alte arii de impozitare, care au scăzut cu 12%, în timp ce numărul cazurilor din sfera prețurilor de transfer soluționate a crescut cu aproximativ 6% pe parcursul anului trecut. Cu toate acestea, autoritațile competente s-au adaptat contextului generat de pandemie și au permis contribuabililor să depună cererile pentru demararea procedurii amiabile și în format digital (varianta inexistentă anterior).

Dintre cererile soluționate în 2020, aproximativ 75% au rezolvat în totalitate atât aspectele referitoare la prețurile de transfer, cât și pe cele aferente altor zone de impozitare, în timp ce aproximativ 3% dintre proceduri au fost încheiate fără acord. Pe de altă parte, numărul de cazuri retrase de contribuabili aproape s-a dublat în 2020 față de 2019.

Durata de soluționare a cererilor privind procedura amiabilă rămâne una ridicată, dar având termene comparabile cu o dispută cu autoritațile fiscale în tribunal. Cazurile din zona prețurilor de transfer soluționate anul trecut s-au derulat, în medie, pe parcursul a aproape trei ani (35 de luni), în creștere de la 31 de luni în 2019. Procedurile pe alte impozite s-au soluționat, în medie, în aproximativ 18 luni, comparativ cu 22 de luni pentru cele finalizate în 2019. Unele jurisdicții au înregistrat întârzieri, în special pentru cazuri mai complexe, din cauza crizei generate de pandemie, care a afectat calitatea comunicării cu unii din partenerii din tratatele internaționale.

Cum funcționează mecanismul?

Procedura amiabila este reglementata, la nivel european, prin intermediul Directivei UE 2017/1852, care conține norme de aplicare a mecanismului de soluționare a litigiilor între statele membre ale Uniunii Europene atunci când acestea apar în urma interpretării și aplicării acordurilor și convențiilor care prevad eliminarea dublei impuneri. România a transpus prevederile directivei în legislația națională în 2019.

Acest instrument poate fi folosit de catre un contribuabil român dupa primirea unei decizii de impunere care reprezinta, în opinia sa, dubla impunere. Într-o astfel de situație, contribuabilul poate depune o plângere în termen de trei ani de la comunicarea deciziei de impunere, care trebuie sa conțină o serie de informații și documente, conform Codului de Procedura Fiscala. Ulterior, în termen de 180 de zile de la primirea plângerii sau de la primirea informațiilor și documentelor solicitate, Agenția Națională de Administrare Fiscala (ANAF) decide daca accepta plângerea și demareaza procedura amiabila sau daca o respinge. Daca o accepta, soluționeaza chestiunea litigioasa, în mod unilateral, fara implicarea celorlalte autorități competente.

Prin intermediul mecanismului impus de Directiva 1852, ANAF și autoritățile competente ale statelor membre implicate trebuie sa soluționeze cererea depusa de contribuabil în termen de doi ani de la data ultimei notificari a deciziei de acceptare a plângerii venite din partea uneia dintre autoritățile competente ale statelor membre în cauza. În anumite cazuri, termenul poate fi prelungit cu pâna la un an la cererea ANAF sau a oricareia dintre autoritățile competente din statele în cauza.

Astfel, prin acest mecanism este reglementat un termen pentru soluționarea litigiilor fiscale, aspect care nu este asigurat de tratatele bilaterale și convențiile de evitare a dublei impuneri.

Care sunt cele mai eficiente jurisdicții și unde se poziționeaza România?

Jurisdicțiile cele mai eficiente în utilizarea acestui instrument sunt Elveția și Australia, daca ne raportam la durata de soluționare relativ redusa a cazurilor de prețuri de transfer, precum și a altor cazuri, Luxemburg și Norvegia, în ceea ce privește gestionarea eficienta a numarului de cazuri, și Irlanda, care are cel mai performant cadru de soluționare a procedurilor amiabile.

În România, gradul de soluționare a procedurilor amiabile a fost relativ redus pentru cererile depuse dupa data de 1 ianuarie 2016. În zona prețurilor de transfer, în cursul anului 2020 au fost depuse 14 cereri de soluționare prin intermediul procedurii amiabile, din care doar trei au fost soluționate, iar la finalul perioadei analizate au ramas deschise 40 de cazuri.

Din statisticile publicate de OCDE rezulta ca principalii parteneri ai României cu privire la procedurile amiabile sunt Austria, Germania, Spania și Italia, jurisdicții mult mai active din acest punct de vedere, cel mai probabil datorita cadrului fiscal mai stabil. Astfel, în 2020, în Austria au fost inițiate 40 de cereri pentru procedura amiabila, în Germania 323, în Italia 307, iar în Spania 171 de cereri.

În concluzie, numarul redus de cereri de inițiere a procedurii amiabile depuse de companiile din România poate fi explicat prin faptul ca acest instrument este puțin cunoscut de catre contribuabili, la fel și implicațiile ce decurg dintr-un astfel de proces. Un alt factor descurajant este legat de durata îndelungata de soluționare din partea autorităților competente.

Cu toate aceste impedimente, pentru a evita dubla impunere cauzata de ajustările prețurilor de transfer efectuate de catre autoritățile fiscale din România sau de catre autoritățile din alta jurisdicție asupra tranzacțiilor desfășurate cu companii din Romania, este recomandabil ca o companie sa aiba în vedere procedura amiabila de soluționare dintre autoritățile fiscale ca o alternativa viabila la o acțiune în instanța.